

## **КОНЦЕПЦІЯ LEADER ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

Законом України від 18 жовтня 2010 р. «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» передбачено, що основними складовими державної аграрної політики є комплекс правових, організаційних і економічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки, розв'язання соціальних проблем сільського населення та забезпечення комплексного і сталого розвитку сільських територій.

Проте серед заходів досягнення сталого розвитку сільських територій не передбачено залучення громадських ініціатив, впровадження так званої концепції Leader (Лідер), яка ефективно використовується в Європейському Союзі, задля вирішення соціальних проблем сільських територій.

Реформування Спільної аграрної політики ЄС, яке розпочалося у 80-х роках, після опублікування документу «Майбутнє сільського суспільства», було спрямоване на забезпечення не лише економічного, але й соціального розвитку сільських територій. У зв'язку з цим вперше зверталася увага на диференційований підхід до різних типів сільських територій, а також йшлося про необхідність пошуку шляхів до вирішення проблем у сільській місцевості. Такий розвиток пропонувалося досягти через залучення громад, а також диверсифікацію сільської економіки, яка повинна базуватись на внутрішньому потенціалі регіонів, при використанні всіх наявних ресурсів.

Таким чином, із метою забезпечення соціального розвитку сільських територій, базовою основою стали не регіональні програми, як для економічного розвитку, а спеціально створені структурні фонди, які фінансували конкретні цілі, розроблені в програмах LEADER I, LEADER II, LEADER +. Їх основна мета полягала в співпраці органів влади з місце-

вим населенням задля вирішення соціальних проблем сільських територій на принципі «знизу-вгору», при цьому ключова роль надавалася місцевим жителям. При цьому обиралися кращі плани розвитку сільських територій, розроблені громадськістю та фінансувалися через спеціальні структурні фонди.

Зокрема програма LEADER I (1991-1994 рр) спрямовувалась на досягнення таких цілей: 1) розвиток і структурна перебудова регіонів, розвиток яких відстає; 2) сприяння сільському розвитку шляхом надання допомоги розвитку і структурній перебудові сільських територій. Вона була розрахована лише на 217 сільських населених пунктів, з бюджетом фінансування 417 млн. євро. Внаслідок запровадження цієї програми відбулося активне залучення місцевого населення; проведено тестування нової моделі сільського розвитку; вдалося здійснити заходи по диверсифікації сільської економіки.

Програма LEADER II (1994-1999 рр.), основними цілями якої стали: 1) сприяння розвитку і структурній перебудові регіонів, розвиток яких відстає; 2) сприяння сільському розвитку шляхом надання допомоги розвитку і структурній перебудові сільських територій; 3) сприяння розвитку та структурній перебудові регіонів, в яких густина населення є надзвичайно низькою. Програма поширювалася більш ніж на 1000 сільських територій з бюджетом в 1,755 млрд. євро. Її результатами стало залучення громадськості до проблем вирішення сільських територій; активна участь державних органів в процесі сільського розвитку, ефективне тестування транснаціонального співробітництва.

Програма LEADER + (2000-2006 рр.) розрахована була на розвиток всіх сільських територій з бюджетом в 2,02 млрд. євро та сприяла розвитку села через запровадження диференційованому підходу до різних типів сільських регіонів, на основі принципу «змінюваної геометрії», що дозволило підвищити конкурентоспроможність сільських територій Європейського Союзу.

Між тим Україна робить лише певні спроби в закріпленні правового регулювання місцевих ініціатив. Зокрема, у проєкті розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції сталого розвитку сільських територій», яка була розроблена на виконання Національного плану дій на 2013 рік, затвердженого Указом Президента України від 12 березня 2013 р. «Щодо виконання Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна

держава», в якому передбачено, що подальший розвиток сільських територій може відбуватися за трьома варіантами, при цьому для впровадження пропонується останній, суть якого полягає у визначенні політики сталого розвитку сільських територій як сукупності правових, економічних та соціальних заходів щодо створення сприятливих умов для розвитку сільських громад, який передбачає підвищення ділової та громадянської активності їх членів, створення ними громадських, обслуговуючих і виробничих об'єднань з метою диверсифікації та зростання сільської економіки, розширення сфери послуг, збереження локальних екосистем, підвищення рівня якості життя та доходів сільського населення.

Таким чином, вважається доцільним визначити правові основи залучення громадськості до вирішенні проблем у сільській місцевості, закріпити основні пріоритетні напрямки програм Leader (Лідер) а також передбачити їх фінансування з метою реалізації основних засад сталого розвитку сільських територій.

**Лозо О. В.**

асистент кафедри екологічного права  
Національного юридичного  
університету імені Ярослава Мудрого

## **ЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ ДЛЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ЛАНДШАФТІВ**

Однією із найскладніших сучасних проблем людства було й залишається наростання суперечностей між природними процесами та антропогенним впливом. Розвиток промислового й аграрного виробництва, використання надмірної кількості природних ресурсів, урбанізація та інші складні антропогенні процеси стали чинниками, які суттєво впливають на цілісність екологічних систем та їх структурно-функціональну організацію. Порушення стабільності екосистем зумовлює деградацію природних ландшафтів й поглиблює катастрофічні явища.

Встановлення спеціального природоохоронного (заповідного) режиму є однією з ефективних форм охорони природних ландшафтів, яка реалізується у нашій державі. Україна уклала багато угод щодо захисту